

TRANSPLANTIMI I ORGANEVE DHE PËRDORIMI OBLIGATIV I FAKSIMILIT ZYRTAR TË OMK-SË

Përkundër faktit se ka iniciativa të punimeve rreth draftimit të ligjit për transplantim të organeve, në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës ende nuk është publikuar një ligj i tillë i cili rregullon specifikisht çështjen e transplantimit të organeve të njeriut.

Lidhur me këtë çështje flet neni 259 i Kodit Penal Nr. 06/L-074 të Republikës së Kosovës:

Neni 259

Transplantimi i kundërligjshëm dhe trafikimi i organeve dhe qelizave njerëzore

1. Kushdo që pa arsye mjekësore, pa autorizim ose në kundërshtim me ligjin e zbatueshëm, për qëllim transplantimi merr pjesë të trupit të njeriut me pëlqimin e dhënësit, dënohet me gjobë dhe me burgim prej gjashtë (6) muaj deri në pesë (5) vjet.

2. Kushdo që pa arsye mjekësore, pa autorizim ose në kundërshtim me ligjin e zbatueshëm, transplanton pjesë të trupit të njeriut me pëlqimin e marrësit, dënohet me gjobë ose me burgim deri në tre (3) vjet.

3. Kur vepra penale nga paragrafi 1. ose 2. i këtij neni kryhet pa pëlqimin e dhënësit apo pa pëlqimin e marrësit, kryesi dënohet me gjobë dhe me burgim prej një (1) deri në tetë (8) vjet.

4. Kushdo që pa autorizim ose në kundërshtim me ligjin e zbatueshëm, për qëllim transplantimi merr pjesë të trupit të personit të vdekur, dënohet me gjobë ose me burgim deri në tre (3) vjet.

5. Kushdo që pa autorizim ose në kundërshtim me ligjin e zbatueshëm, posedon, blen, ndërmjetëson në blerje, shet, transporton, importon ose eksporton organe apo qeliza njerëzore për qëllim të transplantimit, dënohet me gjobë dhe me burgim prej dy (2) deri në dymbëdhjetë (12) vjet.

6. Kushdo që për shpërblim ose përfitime tjera, vepron si ndërmjetësues për të siguruar një trup apo pjesë të trupit të një personi tjetër të gjallë apo të vdekur, për qëllim të transplantimit, dënohet me gjobë dhe me burgim prej gjashtë (6) muaj deri në dy (2) vjet.

7. Nëse vepra penale nga paragrafi 1. ose 2. i këtij neni kryhet nga mjeku, kryesi dënohet me burgim prej një (1) deri në tetë (8) vjet.

8. Nëse vepra penale nga paragrafi 3. i këtij neni kryhet nga mjeku, kryesi dënohet me burgim prej tre (3) deri në dymbëdhjetë (12) vjet.

Çështja e transplantimit të organeve të njeriut në Republikën e Kosovës është cituar edhe në Ligjin Nr. 04/L-125 për Shëndetësi, Kreun XVIII, neni 88 ku thotë:

Kreu XVIII

Transplantimi i Qelizave, Indeve dhe Organeve

Neni 88

1. Ndalohet çdo lloj reklamimi, tregtimi, dhe trafikimi ilegal që ka të bëjë me transplantim.

2. Transplantimi i qelizave, indeve, dhe organeve mund të bëhet vetëm në institucionin shëndetësor të licencuar për këtë qëllim nga Ministria.

3. Transplantimi i indeve, organeve dhe qelizave, rregullohet me ligj të veçantë.

KODI I ETIKËS DHE DEONTOLOGJISË MJEKËSORE

Transplantimi i organeve shtjellohet edhe në Kodin Etik të Odës së Mjekëve të Kosovës, respektivisht neni 64 siç citon:

Neni 64 - Transplantimi i indeve dhe organeve

1. Marrja e organeve, indeve apo çfarëdo produkti tjetër nga trupi i njeriut të gjallë apo të vdekur, praktikohet vetëm në rastet dhe kushtet e parashikuara me ligj apo akte të tjera të ligjshme të cilat i përkasin kësaj fushe.

2. Mjekut nuk i lejohet marrja e organeve, indeve apo çfarëdo produkti tjetër nga trupi i njeriut, as transplantimi i tyre, në qoftë se ai nuk është i kualifikuar në këtë fushë dhe po të mos ketë një ekip bashkëpunues të kualifikuar dhe trajnuar. Atij gjithashtu nuk i lejohet një ndërmarrje e tillë nëse nuk ka në dispozicion pajisjet mjekësore dhe teknike të përshtatshme.

Këshilla juridike lidhur me obligimin e përdorimit të faksimileve (vulave) zyrtare të lëshuara nga Oda e Mjekëve të Kosovës

Çështja e lëshimit të faksimilit (vulës) zyrtare për përdorim nga profesionistët shëndetësorë – mjek është lidhur ngushtë me lëshimin e licencës së punës për mjekun. Këtë e vërteton edhe neni 26 paragrafi 1, 4, 6, 7, 8, 9 dhe 10 i Rregullores për regjistrim, licencim dhe rilicencimin e mjekëve siç citohet:

Neni 26 Dokumenti i licencës dhe faksimili

1. Dokumenti i licencës së punës i lëshohet të licencuarit së bashku me faksimilin unik të të licencuarit.

4. Faksimili ka këtë përmbajtje:

4.1 Logon e OMK-së;

4.2 Emrin dhe mbiemrin e të licencuarit;

4.3 Thirrjen profesionale për të cilën është licencuar;

4.4 Thirrjen akademike (mjekët që posedojnë atë), të vërtetuar me akt juridik përkatës të noterizuar;

4.5 Grada shkencore (mjekët që posedojnë atë), të dëshmuar me certifikatë apo diplomë përkatëse të noterizuar;

4.6 Kodin e licencës;

4.7 Numrin e anëtarësisë.

6. Lëshimi i faksimilave me thirrje akademike/i

grada shkencore bëhet vetëm në rastet kur thirrja akademike/grada shkencore është në përputhje me kualifikimin profesional specialistik/subspecialistik sipas licencës së punës të lëshuar nga Oda.

7. Madhësia dhe lloji i shkronjave në faksimil përcaktohen me vendim të Këshillit Drejtues të OMK-së.

8. Pronari i faksimilit është OMK-ja dhe si i tillë duhet t'i dorëzohet organit kompetent në këto dy raste:

- me rastin e dorëzimit të licencës së skaduar për të cilën është lëshuar faksimili i tillë; dhe

- me rastin e çregjistrimit të mjekut nga Regjistri i Anëtarësisë.

9. Faksimilat të cilët vlerësohen si të pavlerë për shkak se kanë pësuar ndryshime përmbajtësore, janë dëmtuar ose përmbajnë gabime teknike do të asgjësohen nga komisioni i veçantë i emëruar nga Komisioni për Licencim.

10. Të dhënat që evidentohen në Regjistrin e Anëtarësisë së Odës, Regjistrin e Licencimit dhe Rilicencimit, dokumentit të licencës dhe ato në faksimil sa i përket të dhënave personale, përfshirë këtu emrin dhe mbiemrin dhe të dhëna të tjera relevante, do të bazohen në dokumentin e lëshuar nga organi i gjendjes civile i cili nuk do të jetë më i vjetër se 6 (gjashtë) muaj apo letërnjoftimit me afatshmëri valide.

KODI I ETIKËS DHE DEONTOLOGJISË

MJEKËSORE

Përdorimi i faksimilit zyrtar të lëshuar nga organi kompetent i OMK-së rregullohet poashtu me Kodin e Etikës dhe Deontologjisë Mjekësore, me nenin 5 si në vijim:

Neni 5 - Obligimet e mjekut në respektimin e vendimeve të organeve të OMK-së

Mjeku i cili ofron shërbime shëndetësore duhet të jetë: anëtar i OMK-së, i licencuar, të posedojë dhe përdor vetëm faksimilin e lëshuar nga organi kompetent i OMK-së, të respektojë standardet profesionale gjatë ushtrimit të profesionit, të lëshojë dokumente shëndetësore të nënshkuara dhe të vulosura me faksimil, dhe të respektojë vendimet e organeve të OMK-së.

RREGULLORE PËR PËRCAKTIMIN E LLOJIT TË SHKELJEVE ETIKE DHE PROCEDURAT E MBIKËQYRJES ETIKE

VËMENDJE!!!

Mosrespektimi i Kodit Etik (si paragrafi i lartcekur) lidhur me përdorimin e faksimilit të lëshuar nga Oda, ndëshkohet me Rregulloren për përcaktimin e llojit të shkeljeve etike dhe procedurat e mbikëqyrjes etike duke u definuar me nenin 4 dhe 5 si në vijim:

Neni 4 - Shkelja Etike

Shkelja etike është veprim në kundërshtim me dispozitat e Kodit të Etikës dhe Deontologjisë Mjekësore, veprim i cili është në kundërshtim me standardet dhe ndërgjegjen profesionale, tiparet e së cilës janë përcaktuar me dispozitat e Kodit Etik dhe masat disiplinore për shkelje të tilla që janë përcaktuar me ligj, Statutin e Odës dhe këtë Rregullore.

Neni 5 - Mënyra e shkeljes Etike

1. Shkelja etike mund të kryhet me veprim apo me mosveprim.

2. Shkelja etike kryhet me mosveprim vetëm atëherë kur shkelësi nuk e ka ndërmarrë një veprim, të cilin ka qenë i obliguar që ta ndërmarrë.

Mospërbushja e obligimeve të mjekut në respektimin e vendimeve të organeve të OMK-së (Neni 5 i Kodit Etik) me Rregulloren për përcaktimin e llojit të shkeljeve etike dhe procedurat e mbikëqyrjes etike, respektivisht nenin 11 paragrafin 1 me nënparagrafin 1.1 konsiderohet si shkelje e rëndë.

Masat disiplinore për shkeljet e rënda rregullohen me nenin 12, paragrafi 2 dhe 3 të kësaj rregullore, si në vijim:

Neni 12 - Kategorizimi i masave disiplinore sipas llojit të shkeljes

2. Me rastin e shqiptimit të masës disiplinore, për shkeljet e rënda organi do të shqiptojë masat disiplinore si në vijim:

2.1. Iarsimi shtesë dhe i detyrueshëm pasuniversitar dhe trajnim;

2.2. Trajtimi i detyrueshëm nga alkooli, droga dhe vese të tjera;

2.3. Tërheqja e përkohshme ose e përhershme e licencës dhe/ose fshirja e profesionistit shëndetësor nga regjistri;

2.4. Dënimi me të holla një mijë (1.000) deri në tre mijë (3.000) euro për çdo shkelje të ligjit, detyrave profesionale dhe etike;

3. Masa disiplinore e gjobës në të holla, përjashtimisht kategorizimit të shqiptimit të masave disiplinore sipas natyrës së shkeljeve të lehta dhe të rënda, mund të shqiptohet për cilëndo shkelje, qoftë ajo e lehtë apo e rëndë.

Njoftimi për detyrimin e përdorimit të faksimilave (vulave) rrjedh edhe nga Qarkorja Informativ e datës 17 shtator 2018, viti kur Ministria e Shëndetësisë bart kompetencat publike për licencimin e mjekëve tek Oda e Mjekëve.

Qarkore Informativ lidhur me detyrimin e përdorimit të faksimilave (vulave) dhe formatit unik të miratuar nga OMK-ja, datë 17 shtator 2018

Përmes kësaj Qarkoreje, Oda obligon të gjithë mjekët që ofrojnë shërbime shëndetësore dhe ushtrojnë veprimtarinë e tyre në të gjithë

territorin e Republikës së Kosovës që të pajisen me faksimilet unike të prodhuara nën autoritetin e OMK-së. Që nga data 1 janar 2019 të gjithë mjekët që posedojnë licencë valide do të jenë të obliguar që të jenë të pajisur me faksimilin zyrtar të lëshuar nga OMK-ja.

Gjithashtu konsiderohet se të gjitha institucionet relevante do të kenë parasysh se lëshimi i dokumenteve dhe raporteve mjekësore pa faksimil valid do të duhet interpretuar si ushtrim i veprimtarisë mjekësore në kundërshtim të autorizimeve ligjore. Veprimtari e cila tërheq përgjegjësinë penale të mjekut, para së gjithash si person zyrtar në kuptim të dispozitave të Kodit Penal të Republikës së Kosovës, në drejtim të ushtrimit të kundërligjshëm të veprimtarisë mjekësore, vepër kjo e sanksionuar me dispozitë të nenit 256 të Kodit Penal të Republikës së Kosovës.

Oda e Mjekëve edhe para lëshimit të kësaj Qarkoreje ka njoftuar me Qarkore të veçantë të gjitha organet e zbatimit të ligjit, përfshirë këtu Këshillin Gjyqësor dhe atë Prokurorial, Policinë e Kosovës, Shoqatën e Kompanive të Sigurimeve dhe të gjitha institucionet e tjera relevante se pas datës 1 janar 2019 çdo dokument shëndetësor i cili lëshohet nën autoritetin e mjekut gjegjës pa faksimil të lëshuar nga OMK-ja do të konsiderohet si i pavlefshëm.

Literatura:

LIGJI NR. 02/L-78

LIGJI PËR SHËNDETËSI PUBLIKE

<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2573>

LIGJI Nr. 02/L-109 PËR PARANDALIMIN DHE LUFTIMIN E SËMUNDJEVE NGJITËSE

<https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2587>

KODI NR. 06/L-074 KODI PENAL I REPUBLIKËS SË KOSOVËS

<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18413>